

Nghiên cứu một số kinh nghiệm trong việc đổi mới phương thức đào tạo chuyên ngành Xuất bản số ở Trung Quốc

Nguyễn Hoàng Mai*

*TS. Trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn

Received: 15/02/2024; Accepted: 26/02/2024; Published: 4/3/2024

Abstract: In recent years, the rapid development of science, technology and dig-ital technology has created major changes in the publishing industry, fostering and training publishing editorial teams in the publishing environment. Tradi-tional versions were unable to meet market needs. So how to reform and build a training system that meets the practical requirements of the profession and the development of science and technology is an issue of great concern to Chinese publishing editors and educators. Based on the digital publishing training pro-grams of some Chinese universities, the article focuses on analyzing the differ-ences in traditional publishing and digital publishing training, thereby pointing out existing problems and new requirements in practicing publishing editing skills in today's digital publishing environment in China. At the same time, it al-so points out some experiences that universities in China have implemented to innovate digital publishing training programs to meet the requirements of the 4.0 scientific and technological revolution.

Keywords: Publishing editor, training model, digital publishing

1. Đặt vấn đề

Chuyên ngành xuất bản (XB) sách truyền thống của Trung Quốc từ khi ra đời cho đến nay đã có hơn 45 năm xây dựng phát triển đầy khó khăn thử thách, có hơn 15 năm phát triển nhanh chóng trong môi trường số, vậy làm thế nào để đổi mới chương trình đào tạo nhằm thích nghi sự tác động của khoa học kỹ thuật là vấn đề rất quan trọng đối với các nhà nghiên cứu và người làm công tác XB tại Trung Quốc. Theo “Báo cáo khảo sát xây dựng ngành XB của các trường đại học trên toàn quốc” của Khoa Báo chí XB thuộc Học viện In Bắc Kinh, Trung Quốc có hơn 80 trường đại học mở chuyên ngành biên tập XB; những trường đại học được xếp trong top đầu về đào tạo chuyên ngành Xuất bản số (XBS) ở Trung Quốc hiện nay là: Đại học Vũ Hán, Đại học Truyền thông Trung Quốc, Học viện In Bắc Kinh, Đại học Trung Nam, Đại học Tương Đàm, Học viện Truyền thông Chiết Giang, Đại học Khoa học kỹ thuật Thiên Tân, Đại học Sư phạm Khúc Phụ, Học viện Chính pháp Sơn Đông, Đại học sư phạm Trung Nam, Học viện Khoa học kỹ thuật Kim Lăng, Đại học Sư phạm Tây Bắc... Thông qua việc phân tích sự khác biệt trong việc đào tạo chuyên ngành XB truyền thống và XBS, từ đó chỉ ra những vấn đề còn tồn tại và những yêu cầu mới trong việc rèn luyện kỹ năng biên tập XB trong môi trường XBS ở Trung Quốc hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Sự khác biệt về mục tiêu đào tạo

Việc thành lập Học viện In Bắc Kinh năm 1978 đánh dấu sự khởi đầu của nền giáo dục đại học chuyên ngành XB của Trung Quốc. Sau hơn 45 năm phát triển, các cơ sở giáo dục chuyên ngành XB truyền thống của Trung Quốc đã xây dựng được mô hình đào tạo bài bản, chính quy, đào tạo được số lượng lớn cán bộ cho ngành biên tập XB, thúc đẩy sự trưởng thành và phát triển ngành biên tập XB. Trong “Triển lãm XBS của Trung Quốc lần thứ nhất” năm 2005 thì khái niệm “XBS” lần đầu tiên chính thức xuất hiện trước công chúng.

Căn cứ theo “Mục lục chuyên ngành giáo dục đại học phổ thông” năm 1998 của Bộ Giáo dục Trung Quốc công bố thì mục tiêu đào tạo của ngành biên tập XB nhằm đào tạo những người làm công tác biên tập XB nắm vững kiến thức lý luận và kỹ năng nghiệp vụ biên tập XB; có kiến thức sâu rộng về văn hóa và khoa học; thành thạo kỹ năng sử dụng công nghệ hiện đại; có tư duy sáng tạo; nắm vững nghiệp vụ biên tập, XB, phát hành và quản lý hoạt động XB. Để theo kịp xu thế của thời đại, trong môi trường đào tạo nghề biên tập XB truyền thống, nhiều trường, học viện ở Trung Quốc đã bổ sung các môn học liên quan đến XBS, nhưng trên thực tế tư duy về việc dạy học vẫn chưa theo kịp với thực tiễn; việc

đào tạo cử nhân biên tập XB vẫn chỉ tập trung ở ba phương diện biên tập, in, phát hành, còn năng lực về kỹ thuật, kinh doanh và quản lý còn thấp. Trong môi trường XBS, mục tiêu đào tạo cử nhân biên tập XB nhằm đào tạo người có năng lực tổng hợp như: có hệ thống tri thức khoa học; có sự kết hợp các kỹ năng công nghệ truyền thông đa phương tiện; có tư duy sáng tạo. Chuyên ngành XBS của Học viện In Bắc Kinh dựa trên cơ sở này đã đào tạo ra lớp cán bộ biên tập không chỉ có nền tảng văn hóa, mà còn am hiểu pháp luật XBS, có thể thích ứng với xu hướng phát triển của công nghệ, các phương tiện truyền thông mới trong thời đại thông tin; có năng lực tư duy phân tích và giải quyết những vấn đề kinh doanh và quản lý trong lĩnh vực XBS, truyền thông đại chúng, đa phương tiện truyền thông, có thể trong lĩnh vực XBS, báo chí truyền thông đa phương tiện và các lĩnh vực liên quan đến XBS đảm đương mọi công việc từ xây dựng, biên tập tin tức đa phương tiện, tới quản lý và kinh doanh XB truyền thông. Chuyên ngành XBS của Đại học Vũ Hán xây dựng nhằm mục đích đào tạo ra các cử nhân có kiến thức văn hóa và khoa học, có kiến thức về lý luận biên tập XB và kỹ năng thực hành, có thể ở các lĩnh vực XBS, sản xuất nội dung số, báo chí truyền thông, văn hóa, giáo dục... đều có thể lập kế hoạch sản xuất, XB phát hành, quản lý kinh doanh, thậm chí có thể tham gia công tác đào tạo và nghiên cứu khoa học.

Ngoài ra còn có sự khác biệt trong mục tiêu đào tạo chuyên ngành biên tập XBS của các trường đại học mới xây dựng chuyên ngành và các trường đại học có chuyên ngành XB biên tập lâu đời. Mục tiêu đào tạo chuyên ngành XBS của Học viện In Bắc Kinh và Đại học Vũ Hán chủ yếu là đào tạo các cử nhân biên tập và XB đáp ứng yêu cầu cho việc chuyển đổi thị trường XB từ truyền thống sang XBS. Đại học Lý công Thượng Hải và Đại học Khoa học kỹ thuật Thiên Tân do đặc điểm riêng, đã xác định mục tiêu đào tạo thiên về in kỹ thuật số. Ví dụ, Đại học Khoa học kỹ thuật Thiên Tân đào tạo kiến thức XBS, sản xuất đa phương tiện, về kỹ thuật sao chép, in ấn, có thể trong đơn vị sự nghiệp XB báo chí, in ấn đóng gói, thiết kế quảng cáo, báo mạng đều có thể đảm đương vai trò kỹ thuật, sản xuất thực tế, tổ chức quản lý và nghiên cứu học thuật một cách thành thạo.

2.2. Sự khác biệt trong mô hình đào tạo

2.2.1. Về phân loại chuyên ngành đào tạo

Ở Trung Quốc, chuyên ngành biên tập XB ở mỗi trường lại được đặt trong khoa, bộ môn khác nhau,

do vậy, cũng đào tạo chuyên ngành XB nhưng mỗi trường, viện lại có rất nhiều điểm khác biệt. Đại bộ phận chuyên ngành biên tập XB đều thuộc khoa/viện báo chí XB, có một số thuộc viện văn hóa, một số lại được bố trí tại học viện quản lý thông tin, một số thuộc học viện quản lý công, thậm chí có trường đặt tại Học viện Nghệ thuật, do vậy hệ thống chương trình và phương thức giảng dạy giữa các trường cũng có nhiều điểm khác biệt. Chuyên ngành XBS ở phương diện này ít có sự cải thiện đáng kể cho dù học giả và các chuyên gia nhiều lần xây dựng danh mục ngành học bậc 1 biên tập XB^[1], nhưng việc phân chia chuyên ngành đều gặp rất nhiều khó khăn và trở ngại. Một số trường đại học mở chuyên ngành XBS lại đặt chuyên ngành trực thuộc các khoa (ngành học) khác nhau như: Học viện Báo chí XB thuộc Học viện In Bắc Kinh thành lập chuyên ngành XBS năm 2010, Đại học Vũ Hán năm 2012 thành lập chuyên ngành XBS trực thuộc Học viện Quản lý thông tin, chuyên ngành in ấn XBS của Đại học Lý công Thượng Hải được thành lập năm 2007 thuộc Học viện Nghệ thuật thiết kế, Đại học Khoa học kỹ thuật Thiên Tân mở chuyên ngành XBS năm 2004 thuộc Học viện Báo chí và in ấn công trình, Đại học Tương Đàm năm 2013 đổi tên chuyên ngành biên tập XB thành chuyên ngành XBS trực thuộc Học viện Quản lý công, Đại học Trung Nam năm 2013 thành lập chuyên ngành XBS thuộc Học viện Văn học. Điều đó cho thấy các trường có chuyên ngành XB truyền thống như Vũ Hán, Tương Đàm, Trung Nam vẫn còn những vấn đề không rõ ràng trong phân loại ngành học. Còn Trường Đại học Lý công Thượng Hải và Khoa học Kỹ thuật Thiên Tân dựa vào ưu thế khoa học kỹ thuật của mình đã xây dựng chuyên ngành XBS chủ yếu hướng về in kỹ thuật số, cho nên chuyên ngành XBS của trường được xây dựng và đặt trong khoa in ấn tương quan.

2.2.2. Chương trình giảng dạy

Chuyên ngành XBS quy về khoa ngành nào thì sẽ quyết định sự khác biệt trong chương trình đào tạo. Dù trong môi trường XB truyền thống hay môi trường XBS, hệ thống giáo trình được thiết kế theo mục tiêu đào tạo và chương trình đào tạo của các khoa ngành khác nhau, sự khác biệt phụ thuộc vào việc chuyên ngành XBS được đặt trong khoa ngành

[1] Theo “Mục lục ngành học đào tạo nhân tài và công nhận học vị” của Trung Quốc, ngành học bậc 1 (一级学科) nằm trong ngành học (学科门类). Theo bản sửa đổi năm 2011, hệ thống giáo dục Trung Quốc có 13 ngành học (Triết học, Kinh tế, Luật, Giáo dục, Văn học, Lịch sử, Khoa học, Kỹ thuật, Nông nghiệp, Y học, Quản lý, Quản sự, Nghệ thuật) và 110 ngành học bậc 1.

nào. Giáo sư Phan Văn Niên trong bài “Phân tích hệ thống giáo trình giáo dục đại học ngành biên tập XB Trung Quốc”, từ môn học chuyên ngành bắt buộc và môn học chuyên ngành tự chọn đã phân tích tình hình xây dựng giáo trình đại học chuyên ngành biên tập XB của 10 trường đại học tiêu biểu của Trung Quốc đã chỉ ra rằng: *Thứ nhất*, số lượng giáo trình các môn mang tính ứng dụng và tính kỹ thuật không đủ, đối với các môn như kinh doanh, nghiệp vụ tài chính, quản lý, điều tra thị trường và phân tích dự báo... thì tính ứng dụng của giáo trình cũng không được coi trọng. *Thứ hai*, số lượng giáo trình chuyên ngành không đủ, một số ít cuốn giáo trình đại cương như “Lịch sử biên tập Trung Quốc”, “Khái luận biên tập học”... được coi là “trụ cột” của toàn hệ thống giáo trình. *Thứ ba*, số lượng giáo trình nhằm đào tạo và nâng cao năng lực thực tiễn của sinh viên còn thiếu nhiều.

So với XB truyền thống, có sự khác biệt lớn trong hệ thống giáo trình XBS. Trong 6 trường đại học đào tạo chuyên ngành XBS, có một số trường đã bổ sung thêm một số môn chuyên ngành có tính ứng dụng cao. Như chuyên ngành XBS của Đại học Vũ Hán ngoài những môn học mang tính nền tảng, còn có thêm các môn như: quản lý và kinh doanh, kinh tế học XB, kinh doanh sách chuyên ngành, biên tập mạng, thiết kế và xây dựng trang web, kinh doanh mạng, v.v.. Học viện In Bắc Kinh được coi là một trong những trường có danh tiếng trong đào tạo chuyên ngành biên tập XB, hệ thống giáo trình của trường luôn coi trọng việc kết hợp giữa lý luận, thực tiễn và tính ứng dụng. Chương trình học của trường bao gồm kiến thức về truyền thông kỹ thuật điện tử, lý luận và thực tế nghiệp vụ của biên tập báo điện tử, kế hoạch và sản xuất XB phẩm số, kỹ thuật XBS, thiết kế và quản lý web, kinh doanh XBS. Bên cạnh đó có một vài trường đại học khối khoa học tự nhiên dựa vào nền tảng khoa học kỹ thuật của mình nên chuyên ngành XBS được xây dựng mang màu sắc học thuật riêng, hệ thống chương trình đào tạo riêng biệt. Chương trình chuyên ngành XBS của Đại học Lý công Thương Hải bao gồm: kỹ thuật truyền thông, vật lý chất điện môi, in màu, nguyên lý công nghệ in, tiếp thị in, v.v.. Chuyên ngành XBS của Đại học Khoa học kỹ thuật Thiên Tân bao gồm các môn: in màu, mạng máy tính, quản lý kho số liệu, kỹ thuật XBS, hệ thống màu, v.v..

Từ chuyên ngành XBS của một số trường đại học, không khó để thấy rằng một số trường đại học

đã có những thay đổi lớn trong quá trình tìm tòi xây dựng hệ thống giáo trình cho sinh viên chuyên ngành XBS. Ví dụ như Đại học Lý công Thương Hải, Đại học Khoa học kỹ thuật Thiên Tân, Đại học Vũ Hán, chương trình giảng dạy và hướng đào tạo được kết hợp chặt chẽ với nhu cầu thị trường, đào tạo ra những người có năng lực phù hợp thời đại công nghệ số. Tất nhiên, một số trường đại học vẫn còn trong giai đoạn tìm tòi hướng đi, chẳng hạn như Đại học Tương Đàm và Đại học Trung Nam. Các khóa học chính của Đại học Tương Đàm về XBS bao gồm: khái luận biên tập, khái luận truyền thông, ngôn ngữ văn bản ứng dụng, khái luận văn hóa sản nghiệp, khái luận thương mại điện tử. Chương trình đào tạo của trường không khác nhiều so với chuyên ngành biên tập XB truyền thống, nhưng việc tìm tòi chuyển hướng đào tạo theo hướng XBS của trường là điều đáng ghi nhận.

2.2.3. Hướng phát triển nghề nghiệp

Trong môi trường XB truyền thống, hướng nghề nghiệp chủ yếu của sinh viên chuyên ngành biên tập XB sau khi tốt nghiệp là trở thành chuyên gia, tạp chí, phóng viên báo chí, biên tập viên, biên vụ, kế hoạch, phát hành trong các nhà XB và tòa soạn báo. Ngoài những công việc đó ra thì những năm gần đây sự phát triển các công ty XB tư nhân và công ty mạng cũng có tác động phần nào đến định hướng nghề nghiệp của các sinh viên tốt nghiệp chuyên ngành xuất. Đào tạo ra những cử nhân XBS không những nắm vững lý thuyết, mạnh về kỹ thuật số và kỹ năng quản lý kinh doanh, mà còn phải mở rộng việc định hướng nghề nghiệp cho sinh viên là một trong những yêu cầu đối với các trường đại học hiện nay. Các trường đại học đào tạo chuyên ngành XBS của Trung Quốc đã xây dựng được chương trình đào tạo nhằm định hướng nghề nghiệp cho sinh viên của mình. Chuyên ngành XB điện tử của Trường Đại học Lý công Thương Hải và Đại học Khoa học kỹ thuật Thiên Tân thiên về in kỹ thuật số, nghề nghiệp chủ yếu hướng vào công ty xí nghiệp in, công ty xí nghiệp in kỹ thuật số, bộ phận vận chuyển của trung tâm xử lý số liệu, công ty tuyên truyền văn hóa, đơn vị XB theo yêu cầu^[2]... Hướng nghề nghiệp cho sinh viên của Học viện In Bắc Kinh chủ yếu hướng đến các đơn vị sản xuất văn hóa như: XBS, báo chí truyền thông, sản xuất đa phương tiện và các ngành

[2]. Đơn vị xuất bản theo yêu cầu là một đơn vị xuất bản sách hoạt động chỉ dựa trên yêu cầu người mua. Đơn vị xuất bản ký hợp đồng với tác giả và trả phí một lần. Sau đó dựa trên tình hình bán sách thực tế tác giả sẽ được trả 20% trên tổng số tiền bản quyền mà đơn vị thu được. Hình thức bán sách là người đọc chọn cuốn sách muốn mua thông qua trang web, sau khi thanh toán, nhà sách sẽ in và chuyển đến người đọc.

liên quan từ việc sáng tạo nội dung số, xây dựng và biên tập thông tin truyền thông đa phương tiện, quản lý kinh doanh XB truyền thông. Còn những trường có truyền thống lâu đời trong việc đào tạo chuyên ngành biên tập XB như Đại học Tương Đàm thì lại chú trọng đầu ra vào các đơn vị như: XB sách tạp chí, báo chí truyền truyền, đơn vị giáo dục văn hóa và các đơn vị sự nghiệp như biên tập, XB, nghiệp vụ phát hành, công tác quản lý và những chuyên gia, biên tập cao cấp có thể tham gia vào việc tổ chức và phân phối, quản lý thông tin trên Internet, phù hợp với các yêu cầu của môi trường công nghệ cao.

2.2.4. Năng lực, trình độ của giảng viên

Chuyên ngành XBS Trung Quốc có hơn 15 năm kể từ khi thành lập, nhưng chuyên ngành XB truyền thông đã trải qua 45 năm phát triển và hoàn thiện. Hiện có hơn 600 cơ sở đào tạo ở Trung Quốc có giảng dạy, bổ túc kiến thức chuyên ngành Biên tập XB liên quan, có khoảng trăm ngàn sinh viên đang học tập; không thể so sánh năng lực các giảng viên chuyên ngành biên tập XBS với XB truyền thống vì đây là một ngành còn non trẻ, đội ngũ giảng viên có kinh nghiệm nghề nghiệp và có trình độ tiến sĩ trở lên không nhiều. Điều này chắc chắn ảnh hưởng phần nào đến sự phát triển của việc đào tạo chuyên ngành XBS ở Trung Quốc hiện nay.

2.3. Sự khác biệt về yêu cầu đào tạo

Trong môi trường XB truyền thống, yêu cầu về đào tạo biên tập XB chỉ là đáp ứng yêu cầu của hoạt động biên tập, in, phát hành, tuy rằng đã bổ sung thêm chuyên ngành XBS, nhưng với cách làm hiện nay là phân tách khái niệm XBS, tức là mở thêm những môn học về XB điện tử, XB trên điện thoại... Sự tách biệt này không có lợi cho sự sáng tạo và tư duy của sinh viên khi học về XBS và trau dồi kỹ năng XB tổng hợp. Việc giảng dạy XBS vẫn chưa hình thành một hệ thống tập trung vào XBS và thiết lập hệ thống các khóa học có liên quan ở mọi cấp, mới chỉ dừng lại ở việc dựa trên nền tảng chuyên ngành Biên tập XB hiện có, tuy các trường đại học hiện cũng có những bước đi cụ thể nhằm cải cách chương trình đào tạo nhưng cũng chỉ trong giai đoạn thăm dò. Yêu cầu đào tạo của chuyên ngành XBS đòi hỏi người học phải có năng lực cao về khoa học, công nghệ kỹ thuật số và “năng lực tổng hợp liên ngành”. Đào tạo chuyên ngành XBS của Đại học Vũ Hán phần nào đáp ứng được yêu cầu trên khi đào tạo những học viên sau khi ra trường có kiến thức nền và kiến thức tổng hợp; nắm bắt một cách có hệ

thống các lý thuyết cơ bản về XB, nguyên tắc công nghệ thông tin và phương pháp xử lý thông tin; hiểu và nắm vững kỹ thuật sản xuất nội dung và kỹ thuật quản lý số, các kỹ năng liên quan đến phát hành số; năng lực viết và biểu đạt tốt, làm chủ một ngoại ngữ; có thể kết nối lý thuyết với thực hành và áp dụng lý thuyết học được để giải quyết các vấn đề thực tế.

2.4. Một số kinh nghiệm đổi mới phương thức đào tạo chuyên ngành XBS cho Việt Nam

Hiện nay toàn Trung Quốc có hơn 80 trường đại học mở lớp chuyên ngành Biên tập XB trình độ cử nhân, có gần 20 trường mở chuyên ngành cử nhân XBS, có hơn 100 viện và trường đại học cung cấp các khóa học liên quan đến chuyên ngành XBS, hình thành nên một số lượng nhất định về quy mô đào tạo chuyên ngành XBS. Việc thành lập chuyên ngành XBS của các trường đại học đánh dấu một giai đoạn mới trong giáo dục chuyên nghiệp về XBS ở Trung Quốc. Việc thành lập chuyên ngành XBS là kết quả tất yếu của sự phát triển khoa học công nghệ và sự phát triển của thị trường sách, có ý nghĩa quan trọng trong hệ thống đào tạo chuyên ngành XB. Nhưng dù đào tạo chuyên ngành XB truyền thống hay XBS thì về phương diện đào tạo vẫn còn một số vấn đề nhất định. Trong thời đại kỹ thuật số, cho dù là XB truyền thống hay XBS, thì yêu cầu của việc đào tạo là đào tạo ra những người có năng lực biên tập XB phù hợp với thực tế và đặc tính của thời đại số. Qua sự so sánh trên, có thể thấy việc đào tạo đội ngũ biên tập XB có đủ năng lực, phẩm chất còn những vấn đề tồn tại như: việc quy ngành học vẫn còn phức tạp, hệ thống giáo trình hoàn chỉnh chưa được thiết lập và năng lực của giáo viên chưa đáp ứng được nhu cầu.

Đứng trước những vấn đề trên, việc đào tạo chuyên ngành XBS ở Trung Quốc đã tập trung hoàn thiện một số vấn đề sau đây:

Một là, dựa theo yêu cầu đào tạo thực tế, xây dựng chương trình đào tạo chuyên ngành XBS có tính chuyên biệt. Cho dù trong môi trường XB truyền thống hay XBS, chuyên ngành XB của Trung Quốc vẫn chưa quy về một ngành nhất định. Đây vẫn luôn là vấn đề gây nhiều tranh cãi, trong một thời gian ngắn không thể có sự thống nhất ngay, nên các trường cần nhận rõ nhằm sử dụng hợp lý các nền tảng học thuật riêng biệt của mỗi trường, dựa vào đó đào tạo ra những người làm công tác biên tập XB có đủ năng lực chuyên môn trong môi trường cạnh tranh cao như hoạt động XBS. Đại học Lý công Thượng Hải và Đại học Khoa học và công nghệ Thiên Tân dựa trên những lợi thế khoa học và kỹ thuật trong công nghệ

in kỹ thuật số đã đào tạo những “tài năng” trong lĩnh vực in kỹ thuật số đáp ứng yêu cầu của thời đại công nghệ thông tin. Mô hình đào tạo này là một ví dụ tham khảo hữu ích cho các trường cao đẳng và đại học Trung Quốc có nhu cầu mở chuyên ngành XBS.

Hai là, thiết lập và cải tiến hệ thống giáo trình khoa học và hợp lý. So với môi trường XB truyền thống, sự khác biệt trong việc trau dồi kỹ năng biên tập và XB trong môi trường XBS không chỉ phản ánh trong cấu trúc tri thức mà thể hiện trong phương pháp tư duy. Do đó, các trường đại học bên cạnh việc xây dựng và hoàn thiện hệ thống đào tạo khoa học hợp lý, cũng phải tập trung vào việc cân bằng giữa kiến thức khoa học và kết cấu tri thức, chú ý đến tính đổi mới và phương pháp tư duy. Ngoài ra, chuyên ngành biên tập XB là một nghề mang tính thực tế và kỹ thuật cao, cũng nên chú ý đến vai trò quan trọng của thực hành và thực tập trong chương trình đào tạo và tăng tỷ lệ các khóa học thực hành.

Ba là, tăng cường năng lực của giảng viên dựa trên điều kiện thực tế. Đội ngũ giảng viên chất lượng cao là một đảm bảo quan trọng để xây dựng thành công mô hình đào tạo cử nhân XBS, thực hiện các cải cách giảng dạy và nâng cao chất lượng dạy học. Chuyên ngành XBS còn mới so với các chuyên ngành khác nên đội ngũ giảng viên có những hạn chế nhất định, số lượng giáo viên có trình độ cao không nhiều. Ở một số trường đại học nếu căn cứ theo quy định thì không có đủ số lượng giáo viên đáp ứng yêu cầu, như ở một vài trường đại học nếu giảng viên không đạt trình độ tiến sĩ hoặc cao hơn sẽ không được chấp nhận giảng dạy, như vậy nhiều người có kỹ năng và kinh nghiệm về XBS sẽ không được giảng dạy. Do vậy các trường đại học cần chủ động đào tạo giáo viên giảng dạy chuyên ngành XB truyền thống làm chủ các kỹ năng và tư duy XBS càng sớm càng tốt. Việc mời các giáo sư giảng dạy bán thời gian từ các trường đại học trên thế giới cũng là một cách tiếp cận trực tiếp tri thức cũng như nhu cầu của thị trường XBS thế giới.

3. Kết luận

Ngành XB hiện nay đang đứng trước nhiều khó khăn, thử thách từ tác động của tình hình kinh tế, xã hội, khoa học công nghệ, đến sự giảm sút của văn hóa đọc, cho đến những yếu tố từ chính trong nội bộ ngành, chẳng hạn như nhu cầu nội tại của chuyển đổi mô hình hoạt động, sự cạnh tranh quyết liệt của xu hướng xuất bản mạng, XBS... Trong bối cảnh đó, nếu hoạt động XB truyền thống không tìm được

hướng đi mới, thích nghi với sự phát triển chung của thời đại, thì sẽ tụt hậu. Chính vì vậy, việc tìm tòi, chuyển đổi mô hình XB nhằm bắt kịp sự phát triển của khoa học kỹ thuật, phù hợp với tình hình hiện nay là một đòi hỏi tất yếu đối với các đơn vị XB truyền thống, và đặc biệt là trong lĩnh vực đào tạo chuyên ngành XB – nơi đào tạo, bồi dưỡng những người làm XB.

Chuyên ngành XBS của Trung Quốc có hơn 15 năm phát triển theo sự phát triển nhanh chóng của môi trường số, và đạt được nhiều kết quả thành công. Đây là thành quả của việc đổi mới chương trình đào tạo nhằm thích nghi với sự tác động của khoa học kỹ thuật của những nhà giáo dục và người làm công tác XB tại Trung Quốc. Bên cạnh những thành tựu, chuyên ngành XBS tại Trung Quốc vẫn còn một số tồn tại như: việc quy ngành học vẫn còn phức tạp, hệ thống giáo trình chưa hoàn chỉnh và năng lực của giáo viên chưa đáp ứng được nhu cầu... Do vậy, việc xây dựng một chương trình đào tạo chuyên ngành XBS có tính chuyên biệt; việc thiết lập và cải tiến hệ thống giáo trình khoa học và hợp lý; tăng cường năng lực của giảng viên là việc làm cấp thiết để có thể đáp ứng yêu cầu của cuộc cách mạng khoa học công nghệ 4.0, cũng như đáp ứng xu hướng văn hóa đọc hiện nay.

Tài liệu tham khảo

1. Trần Đan, Trương Chí Lâm (2010), *Nghiên cứu đào tạo nhân tài biên tập XB tại Học viện In Bắc Kinh, Khoa học kỹ thuật và XB*, 2010 (8).
2. Tôn Thọ Sơn (2013), *Kiên trì đổi mới, dũng cảm thực hiện nhằm đẩy mạnh sự nghiệp XBS lên một tầm cao mới*, http://news.xinhuanet.com/book/2013-07/09/c_124981697.htm.
3. Thi Dũng Cần (2010), *Phát huy những ưu thế nổi trội đặc sắc nhằm đào tạo nhân tài biên tập XBS có năng lực, Biên tập Trung Quốc*, 2010 (6): 74.
4. Đặng Xuân Trục (2005), *Chân thật và cụ thể - linh hồn của tinh thần biên tập, Biên tập*, 2005 (2): 42.
5. Mã Trì Tiết (2008), *Nghiên cứu mô hình đổi mới và xây dựng nguồn nhân lực cho truyền thông, Giới báo chí*, 2008 (1): 144.
6. Bộ Giáo dục, Ban Tuyên truyền Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc (2013), *Tăng cường xây dựng đội ngũ giảng viên cho hệ thống các trường đại học báo chí truyền thông và triển khai chương trình giáo dục đào tạo các tài năng báo chí truyền thông*, ngày 9/6/2013, Trung Quốc.